

Vši? Neberte ich osobne!

JE TREBA RÝCHLO KONAŤ

PORADCA PRE RODIČOV

DIAGNÓZA - KONTROLUJTE:

- 1**
- ▶ vši je možné spozorovať už deň po nakazení, prejavujú sa silným svrbením a podráždením pokožky hlavy,
  - ▶ u korenkov vlasov je možné vidieť biela vajíčka (hnidy), ktoré sa ťažko odstraňujú (hnidy sú vajíčka vší, pripomínajúce lupiny),
  - ▶ po prečesaní vlhkých vlasov hustým hrebeňom na jeho povrchu nájdeme nežiadanych hostí.

INFORMUJTE OKOLIE:

- 2**
- ▶ nie je pravdou, že vši sú známkou zanedbanej hygieny
  - ▶ prenášajú sa bezprostredným kontaktom vlasov, najmä v skupinách detí,
  - ▶ na dosiahnutie účinku je nutná rýchla reakcia a použitie vhodného prípravku na všetkých zasiahnutých súčasne.

NEČAKAJTE, KONAJTE:

- 3**
- ▶ vyberte si prípravok odstraňujúci vši v každom štádiu vývoja,
  - ▶ odstránením hníd (vajíčok vší) sa predíde opätovnému výskytu vší,
  - ▶ uistite sa, že prípravok je vhodný a bezpečný pre deti.

ZVOĽTE VHODNÉ RIEŠENIE:

- 4**
- ▶ prípravok musí byť účinný proti všiam ako aj hnidám,
  - ▶ dajte pozor, aby prípravok neobsahoval insekticídy ani iné látky, ktoré spôsobujú podráždenie,
  - ▶ rýchla reakcia a použitie vhodného prípravku znižuje riziko prenesenia vší na iné osoby.

POZORUJTE A KONTROLUJTE:

- 5**
- ▶ systematická kontrola vlasov detí si vyžaduje skoré konanie a predchádza rozširovaniu infekcie,
  - ▶ najohrozenejšou skupinou sú deti od 3 do 15 rokov navštevujúce školy a predškolské zariadenia,
  - ▶ zavšivenie nie je vážna choroba, ale je nákazlivá – nutná je kontrola vlasov u všetkých členov rodiny.

PODEĽTE SA O VEDOMOSTI A PREDCHÁDZAJTE NAKAZENIU:

- 6**
- ▶ informujte svoje okolie, ako správne postupovať pri zavšivení,
  - ▶ prevencia spočíva aj vo vzdelávaní detí a častej kontrole ich vlasov (najmenej raz za dva týždne),
  - ▶ informovaním učiteľa o chorobe efektívne ochránite pred zavšivením aj vlastné deti.

VOŠ a vývojové štádiá:

Vývojové štádiá vší sú 3 - vajíčko (hnida), larva (nymfa) a voš (imago). **Hnidy** sú vajíčka dospelých vší. Majú bielu až hnedú farbu, hladký povrch a veľkosť zrnka piesku. Na rozdiel od lupín držia hnidy pevne na vlase. **Larvy** sú nezrelé fázy vší (nymfy). Nemôžu sa rozmnožovať ani meniť hostiteľa. **Vši** sú hnedé a približne trikrát väčšie ako hnidy (veľkosť sezamového semienka). Vši nemôžu skákať ani lietať, môžu len preliezať z hlavy na hlavu priamo po vlase. Vši - rovnako ako napr. komáre - sajú krv. Dospelá voš (samička) žije až 30 dní a počas svojho života nakladie až 300 vajíčok.

Viac sa dozviete na
www.nyda.sk

Vši? Hnidy? Panika!

Podľa odhadov musí vši odstraňovať každoročne až štvrt milióna Slovákov. Nie je pritom pravda, že sa im darí len v horších hygienických podmienkach. Ako sa najrýchlejšie zbaviť vši a čo to vôbec voš je? Zaberú na likvidáciu týchto parazitov aj babské rady? **To sú len niektoré otázky, na ktoré vám dáme v spolupráci s pani doktorkou Radmilou Zavadilovou z Ústavu farmakológie a farmácie v Brne odpoveď.**

Aké vlastne existujú druhy vši? A ktoré z nich sú najproblematickejšie alebo najnebezpečnejšie pre človeka?

Druhov vši je veľa. Niektoré parazitujú u človeka, mnohé iné u rôznych druhov zvierat. V strednej Európe je v súčasnosti najproblematickejšia pre človeka voš detská.

Kto sa vlastne zaoberá parazitmi? Kto sleduje bezinfekčnosť detských kolektívov?

Parazitmi a ich pôsobením na hostiteľa sa zaoberajú predovšetkým parazitológovia, teda humánni a veterinárni lekári - špecialisti. Dohľad nad bezinfekčnosťou detských kolektívov má na zodpovednosti zriaďovateľ či organizátor akcie, teda napr. riaditeľ školy, hlavný vedúci tábora a pod.

Keď je epidémia vši, kto situáciu monitoruje a kto vydáva odporúčania?

Vývoj parazitárnych infekcií v detských kolektívov sleduje hygienicko-epidemiologická služba, ktorá tiež vydáva patričné odporúčania či metodické pokyny.

Čo to je voš? Do akej skupiny parazitov patrí?

Voš je hmyz, patrí medzi hmyz bezkrídly. Patrí medzi parazity vonkajšie, teda ekto-parazity, a to parazity obligátne, trvalo vo všetkých štádiách zotrvávajúce na hostiteľskom organizme.

Ako sa ich najlepšie zbaviť?

Úplne najlepšie je nenakaziť sa. Ale ak už k tomu dôjde, je potrebné ošetriť pokožku s vlasmi vhodným antiparazitárnym prípravkom.

Aké choroby môžu vši prenášať?

Voš detská nie je prenášačom žiadneho infekčného ochorenia.

Ako ju vo vlasoch najlepšie nájdeme?

Voš je 2-3 milimetre veľká, je teda pri podrobnom sledovaní postrehnuteľná voľným okom. Ešte viditeľnejšie sú už vyliahnuté

vajíčka - hnidy, ktoré sú svetlé a teda dobre viditeľné aj pri veľkosti menšej ako 1 mm.

Kde sa vši najčastejšie zdržiavajú? Čo potrebujú vši k životu?

U vši detskej sa dospelé, larvy aj nevyliahnuté vajíčka zdržiavajú na vlasoch, približne do 1 cm od pokožky hlavy. Voš detská potrebuje vlasy, na ktorých sa zdržiava a rozmnožuje a ľudskú krv, ktorou sa živí.

Kedy a kde môže dôjsť k zavšiveniu?

Najčastejšie v detských kolektívov ako sú škôlky, školské triedy, tábory, prázdninové pobyty. K prenosu dochádza najčastejšie priamym kontaktom, ale aj predmetmi, ako sú hrebene, šatky, čiapky, vankúše a pod.

Existuje sezónnosť zamorenia všou detskou?

Určitá sezónnosť výskytu vši je viazaná na sezónnosť existencie kontaktných detských kolektívov (školský rok, tábory, obdobie prázdnin...)

Aké sú vývojové štádiá u vši a ktoré z nich sa najhoršie odstraňuje?

Vši sú hmyz s premenou nedokonalou. Okrem dospelého jedinca má niekoľko štádií, larvy a ďalej štádium vajíčka. Najhoršie sa zbavuje vajíčok čiže hníd.

Aké existujú spôsoby ako sa všetkého zbaviť?

Vši sa možno zbavovať mechanicky vyčesávaním veľmi hustým hrebeňom (pomerné problematcky), chemickými látkami v šampónoch, sprejoch a fyzikálne teplom či zabránením prístupu vzduchu.

Ako vybrať bezpečnú terapiu, ktorá je účinná a rýchla?

Najlepšie je použiť prípravky určené na od všivovanie. Je potrebné sa zoznámiť s údajmi uvádzanými výrobcom a jeho pokyny dodržať. Obvykle je požadované najmenej dvojité ošetrenie hlavy, pretože prípravky nepôsobia na vajíčka. Je vhodné si všímať upozornenia na sprievodné nežiaduce

Vši: mýty a pravdy

VŠI SÚ ZNÁMKOU ZLEJ HYGIENY

Nesprávne! Vši nemajú nič spoločné s hygienou. Dokonca ani každodenné umývanie vlasov nezabráni zavšiveniu! Deti, ktoré sú obľúbené medzi kamarátmi bývajú častejšie zavšivené. Bohužiaľ tento mýtus znamená, že niektorí rodičia skrývajú alebo prehládajú výskyt vši a umožňujú tak ich ďalšie šírenie.

VŠI PRENÁŠAJÚ OCHORENIA

Nesprávne! Vši v našich klimatických podmienkach choroby neprenášajú. Sú otravné, ale neškodné. Ničmenej, všia stolica a sliny môžu spôsobiť alergickú reakciu alebo škrabanie, ktoré môže viesť až k infekcii.

MAČKY A PSI PRENÁŠAJÚ VŠI

Nesprávne! Vši (resp. voš detská) sú špecifické a žijú a prežijú len na ľudskej pokožke hlavy a prežijú len tam. Neexistuje teda ani dôvod na liečbu domácich maznáčikov.

VŠI SA ŠÍRIA PRI POUŽÍVANÍ ROVNAKÉHO HREBEŇA, KARTÁČA NA VLASY, ČIAPKY, a pod.

Áno, ale len zriedka! Len hlava poskytuje všiam správnu teplotu a živiny. Voš môže prežiť len pár hodín (24 h) mimo tohto ideálneho prostredia.

účinky spôsobené obsiahnutými chemickými antiparazitikami (vyvarovať by ste sa mali prípravkov s obsahom insekticídov a nepoužívať prípravky, ktoré nie sú určené pre ošetrovanie detí/človeka!).

Ako sa pripraviť na vši? Existuje nejaká prevencia?

Na vši sa dá pripraviť snáď len psychicky, keď si uvedomíme, že to nie je naša hanba či prejav zlej hygieny a že zavšivenie môže postihnúť kohokoľvek. Preventívne kroky sú jednak administratívne a organizačné ako napr. potvrdené preventívne ošetrovanie hlavy dieťaťa proti všiam, vyžadované pred nástupom do tábora, jednak maximálny „odstup“ od možných zdrojov infekcie a samozrejme tiež dôkladné ošetrovanie v prípade zavšivenia a to nielen dieťaťa, ale často tiež rodinných príslušníkov).

Odporúčené opatrenia:

- **Skontrolujte** a v prípade potreby ihneď ošetrte aj ostatných členov rodiny, zabránite šíreniu vši detskej a opätovnému zamoreniu.
- **Buďte na vši pripravený!** Je dôležité mať doma po ruke účinný prípravok na rýchle ošetrovanie vlasov proti všiam a hnidám.
- **Trpezlivosť,** zavšivenie nie je zákerné ochorenie, ale len prechodná, ktorú je možné rýchlo a účinne vyliečiť.

